

Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem

Till: Botkyrka kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
147 85 Tumba

Remissvar på Detaljplan 24-04 Hågelby, Del av familjeparken (utställd 12 jan – 2 feb 2011)

SAMMANFATTNING

Naturskyddsföreningen i Botkyrka – Salem har inkommit till Botkyrka kommun med fyra yttranden daterade 2007-11-18, 2009-12-12, 2010-11-25 och 2010-12-05. De argument som framförts kvarstår: Platsen är ur ekologisk, historisk och ekonomisk synvinkel fel vald. Föreningen avstyrker familjeparken.

Inför den här detaljplanen har föreningen en rad detaljanmärkingar. De redovisas i ett appendix. Vidare anser vi att de fördjupade studier, utredningar, som de båda miljökonsekvensbeskrivningarna och Länsstyrelsen förordar, måste göras för att planprocessen ska bli trovärdig.

Naturskyddsföreningen vill lyfta fram alternativa möjligheter och förespråkar en annan inriktning än den tänkta familjeparken, nämligen en historisk park, ”Histopark”.

Planeringen av Hågelby Gård med omgivning torde vara den största helomvändningen hittills i Botkyrka kommuns historia. Den bryter starkt mot vad som hittills gällt t.ex. i översiktsplanen från 2002, aktualitetsförklarad så sent som 2006, samt övriga antagna kommunala styrdokument.

Den föreliggande detaljplanen borde inge kommunens företrädare stora betänkligheter. Miljökonsekvensbeskrivningen talar härvidlag sitt klara språk: Planen skulle medföra stora negativa konsekvenser för *landskapsbilden* och en påtaglig skada på *kulturmiljön* (stora negativa konsekvenser [påverkan på riksintressant kulturmiljö]). Den skulle dessutom skapa en barriär i en regionalt intressant *naturmiljö*. Vidare skulle den fortsatta *ridverksamheten* vid Skrävsta gård kunna äventyras och *trafiken* på Hågelbyleden öka, där – vill Naturskyddsföreningen påpeka – trafikplatserna redan nu tidvis nyttjas till kapacitetsgränsen.

Dessa farhågor gäller i ännu högre grad om en andra etapp av familjeparken innefattande en s.k. sagopark kommer till stånd. (Det är i sammanhanget nödvändigt att påminna om helhetsperspektiven även om den nu aktuella planen bara är en del av denna helhet.)

Konsekvenserna kommer vid en flyttning av ridverksamheten till annan (för brukarna mindre lättillgänglig) plats att medföra **kommunala åtaganden** av kanske 100 miljoner kr. Beträffande trafiken kan följderna bl.a. bli att den relativt nybyggda trafikplatsen vid Eriksberg snart skulle behöva ersättas av en ny närmare kyrkan. Statliga medel för en sådan stor satsning kan komma att dröja åtskilliga år, under vilka besvärliga trafikförhållanden skulle råda. Motsvarande problem i Tumba berörs vad vi kan se inte i det aktuella planeringsmaterialet.

Vidare påpekas i miljökonsekvensbeskrivningen att förslaget inte kan anses förenligt med god hushållning av våra naturresurser genom att det tar i anspråk **odlad mark**. Visserligen bedöms utbyggnaden bara medföra små till måttliga negativa konsekvenser – men i ett långsiktigt perspektiv bör denna synpunkt enligt Naturskyddsföreningens uppfattning väga tungt.

I förhållande till det förslag till detaljplan som varit ute på remiss tidigare har några marginella förändringar nu vidtagits. De tillgodoser i någon mån några av de synpunkter som framförts bland många kritiska sådana från länsstyrelsen m.fl. De förändrar inte helhetsbedömningen av planen. Länsstyrelsen ansåg bl.a.: ”I förhållande till det nuvarande kulturlandskapet framstår den tänkta campingen som svår att förena med riksintresset”, ”ett påtagligt intrång i herrgårdslandskapet”. Denna kritik avvärs knappast av att vissa siktlinjer undantagits från stugbebyggelse. Slutsatsen om ”starkt negativa konsekvenser för kulturmiljön” kvarstår oförändrade.

Regionplanekontorets yttrande är positivt till syftet med detaljplanen men anför ändå betänkligheter: ”Däremot riskerar planen att komma i konflikt med åtaganden om att säkra och utveckla värdena i mark- och vattenlandskapet samt att bevara, utveckla och tillgängliggöra de gröna kilarna.”

Till de nyss refererade kritiska synpunkterna, som Naturskyddsföreningen till fullo ansluter sig till, kan läggas att **fornminnena** vid Kyrkkulla och Skrävsta gamla bytomt riskerar att förslitas och utplånas p.g.a. det stora besöksstryck som ofrånkomligen uppstår och näppeligen kan avvärsas med några tiotal meters skyddsavstånd.

Av det sagda följer självfallet att föreningen helst avstyrker hela företaget och anser det bättre ju mindre proportioner det kommer att få. Vilken inriktning det hela bör få, om det ändå sätts i verket, framgår av vårt remissvar i december 2010 över områdesprogrammet. I branschen ”upplevelseindustri” finns – och kommer att finnas – alternativ och konkurrens såväl i södra Stockholmsområdet som på längre håll. En måttlig satsning med inriktning mot historia – kulturhistoria och etnografi, en s.k. **histopark**, föreställer vi oss vara betydligt mera i samklang med våra grundvärderingar än den brett syftande familjepark med stordrift som Familjen Lindgren AB har som slutmål.

Naturskyddsföreningen i Botkyrka – Salem avråder bestämt för att genomföra programförslaget, Familjeparken, i sin nuvarande utformning och föreslår en ”histopark” som ett alternativ.

Botkyrka den 25 januari 2011

Jan Govella
ordf.

mob. 070 788 42 83
jan.govella@gmail.com

hem 530 37170

Arne Söderbom
v. ordf.

hem 530 359 53

Adress: **Naturskyddsföreningen i Botkyrka – Salem**
c/o Arne Söderbom
Rosendalsvägen 4
147 63 Uttran

Appendix **Kompletterande synpunkter på enskilda dokument**

Hågelby Familjepark, koncept 2010-12-21

Sid 11. Camping och stugbyar

”Det finns planer på en multihall för större uppträdanden och sportevenemang.”
Mot bakgrund av att målet med 1 miljon besökare till familjeparken per år samt med en ständigt ökande trafik på redan överbelastade vägar, riskerar kommunen medvetet att skapa ytterligare trafik kaos, ökade parkeringsytor och utsläpp samt bryta mot sin egen klimatstrategi.

Sid 23. Ljussättning

”Parken ska belysas så att den upplevs trygg och säker under dygnets alla timmar och under året.”
I så fall bör armaturer av typ LED - lampor väljas för minsta möjliga energiåtgång och högsta möjliga livslängd drivna av solceller.

Detaljplan för del av familjeparken Hågelby, Botkyrka kommun **Planbeskrivning**

Sid 9. I rutan ”Relationen till landskapet har bildat utgångspunkt för utformningen av familjeparkens struktur för att inte skada riksintresset”:

C Historisk Park – ”Hågelby gård utvecklas utifrån historiska utgångspunkter.”
Detta är egentligen det enda möjliga argumentet för att fortsätta utveckla familjeparksprojektet och försiktigtvis förändra landskapsbilden. Den tänkta familjeparken bör istället tonas ner och marginalisera den konventionella inriktningen och i stället renodla de befintliga historiska värdena.

Naturskyddsföreningen har tidigare beskrivit "Histopark" som ett alternativ i vårt samrådssvar 2010-12-05. Ett exempel är Danmarks historiska park, Middelaldercentret.

Se

<http://www.middelaldercentret.dk/Ommiddelaldercentret/lidthistorie.html>.

Även liknande Eketorp på Öland och Vitlycke i Tanumshede på västkusten kan tjäna som inspiration. Se <http://www.eketorp.se>, www.vitlyckemuseum.se.

D Småstad – "Förtätad gatumiljö längs höjdryggen i högst fyra våningar" De tänkta fyravåningshusen kommer att skymma Hågelbys kulturbyggnader från Kyrkkulla.

E Vattenland – "Höga byggnader lokaliseras till södra delen av området" Konsekvensen av vattenlandets placering och med höga byggnader kommer att dominera kulturlandskapet från entrén och Hågelbyleden och skymma horisonten mot Kyrkkulla.

F Sagopark – "Anläggningar kommer att lokaliseras med utgångspunkt från terrängen."

Med de planerade anläggningarna B, C, D och F kommer att kulturlandskapet att förlora sin vida rymd som fragmentiseras till en dalgång märkt A till en smal strut.

Placeringen av parkeringsplatsen för 465 bilar kommer att uppta minst 1,2 ha mark med tillfartsvägar, rondeller m.m. och ge besökaren ett första intryck av industriparkering med vattenlandets industrikaraktistiska röranläggningar i bakgrunden .

Naturskyddsföreningen föreslår "spårtaxilösningar" för att minimera parkeringsytorna och utsläpp. (Se vårt samrådsyttrande daterat 2010-12-05.)

Sid 13. "Åkermarken utgör en barriär för människor då växande gröda inte får beträdas." "Åkermarken utgör till viss del även en biologisk barriär då denna monokultur har begränsade naturvärden."

Med en allt större klimatpåverkan, torka, översvämningar och erosion minskar produktionen av basgrödor världen över, med stigande priser som följd.

Världsmarknadspriserna har år 2010 stigit mellan 30 och 50 % beroende på plats. Ett av de primära mänskliga behoven är matproduktion.

Att ta dessa produktiva åkrar till nöjen är motbudande, kortsiktigt och minskar hållbarheten samt gör Botkyrka mer sårbart med en ökande befolkning.

Detaljplan för del av familjeparken **Genomförandebeskrivning**

Sid 3. Huvudmannaskap

"Kommunen ska vara huvudman för allmänna anläggningar såsom allmänna gator, VA-anläggningar samt naturmark".

Följande saknas: Genomförandebeskrivningen anger ej något återställandekrav på exploatören eller något kontrollprogram för miljön.

Om ett ekonomiskt misslyckande infinner sig, vem kommer att bära kostnaderna för avvecklingen, d.v.s. återställande av mark som parkeringsytorna, borttagande av

betongfundament, eventuell sanering m.m.? Exempel finns från andra kommuner som fått ta över de ekonomiska konsekvenserna i misslyckade snarlika projekt.

Ett kontrollprogram för miljön bör skrivas in som bl.a. innefattar utsläpp av ev. klorerat badvatten, avfall, energi, kemikalier, utsläpp till luft, vatten, mark samt CO₂-utsläpp m.m.

Miljökonsekvensbeskrivning, detaljplan för del av Hågelby, Sweco 2010-12-07

Bornsjökilen

Bornsjökilen är extremt försvagad av de två stora vägarna E4 samt Hågelbyleden. Två små ekodukter enligt planförslaget räcker inte för att kompensera den omfattande exploateringen i Hågelby – Skrävsta. Genom åren har en allt ökande byggnation försvagat Bornsjökilen kraftigt (senast med ny industrimark bakom brandstationen). Den sista naturliga resten av Bornsjökilen, som bl.a. utgörs av Hågelby, skall absolut lämnas orörd för djur och människor i Botkyrka.

En utbyggd familjepark går inte att förena med Bornsjökilen.

Sammanlänkat med Bornsjökilen har vi **riksintresset** att ta hänsyn till, vilket inte görs i detaljplanen. Riksintresset är inte bara det som ligger under jord, det är hela det öppna herrgårdslandskapet med gamla anor.

För lite hänsyn har tagits till riksintresset i Hågelby!

Citat ur Botkyrka kulturmiljöinventering, del I och II av kulturminnesprogram, utgiven av Botkyrka Kultur och fritid 1988:

”Vårt samhälle förändras i allt snabbare takt, nya bostadsområden byggs, vägar och industrier anläggs. Den moderna tekniken möjliggör genomgripande rationaliseringar, t.ex. inom jordbruket. Det har därför blivit viktigt att tillvarata de tillgångar i miljön, som inte kan återskapas om de en gång försvinner.

Ansvar för bevarande och framtida vård av kulturmiljön åligger oss alla – stat, kommun, länsmuseum, intresseorganisationer och enskilda.”

Strandskyddet

Programmets inställning till strandskyddet är lättsinnigt. Strandskyddets syfte är inte enbart att skapa förutsättningar för att trygga allmänhetens friluftsliv, utan även avser att bevara goda livsvillkor på land och vatten för djur- och växtlivet. Strandskyddet i detta område hänger ihop med Bornsjökilens djur- och växtliv och samverkar på ett naturligt sätt. Samma förhållande gäller även strandskyddet kring Elvestaån.

Naturskyddsföreningen kräver att strandskyddet skall ligga kvar utmed Elvestaån och runt Aspen för den biologiska mångfaldens skull.

Alternativ

Miljökonsekvensbeskrivningen behandlar enbart *ett* alternativ till den av exploatören förslagna maximalt dimensionerade utbyggnaden, nämligen ett s.k. nollalternativ. Det är långt ifrån säkert, och heller inte önskvärt att företaget kommer att få den skissade omfattningen, och hur blir konsekvenserna då? En klar brist i utredningen.

./.